

Bobko, N. A. "Osoblyvosti vyznachennia pokaznykiv efektyvnosti vykorystannia osnovnykh zasobiv pidpriemstva" [Features of Determining of Indexes of Enterprise Fixed Assets Usage Efficiency]. http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_105.pdf

Kostin, A. I., and Polyakov, D. I. *Povysheniye effektivnosti mashinostroitel'nogo proizvodstva* [Improving the Efficiency of Engineering Production]. Moscow: Mashinostroyeniye, 1979.

[Legal Act of Ukraine] (1997). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-вр>

Melnyk, V. M., and Kotkalova, I. V. "Kontseptualni napriamky optymizatsii struktury kapitalu" [Conceptual Directions of Capital Structure Optimization]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 1 (2010): 121-130.

Valinkevych, N. V. "Upravlinnia potentsialom ta rozvytkom pidpriemstv na osnovi modernizatsii" [Management of the Potential and Development of Enterprises on the Basis of Modernization]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 1 (2012): 128-134.

Vikhanskiy, O. S., and Naumov, A. I. *Menedzhment* [Management]. Moscow: Gardariki, 2010.

Yashan, Yu. V. "Napriamky pidvyshchennia efektyvnosti vidtvorennia i vykorystannia osnovnykh zasobiv" [Directions Improve Reproduction and Use of Fixed Assets]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 2, no. 22 (2012): 402-407.

УДК 339.13(5).017

JEL: L69

ПАРАДИГМИ ВИРОБНИКІВ ТЮТЮНОВОГО РИНКУ ТА МІСЦЕ PHILIP MORRIS INTERNATIONAL В УКРАЇНІ

©2019 РАХМАН М. С., РУДЕНКО А. М.

УДК 339.13(5).017

JEL: L69

Рахман М. С., Руденко А. М. Парадигми виробників тютюнового ринку та місце Philip Morris International в Україні

Метою статті є наукове дослідження стану виробництва, реалізації та товарного асортименту тютюнової продукції, існуючих умов торгівлі та перспективних тенденцій на сучасному світовому та вітчизняному ринках, а також аналіз діяльності Philip Morris International як одного з провідних гравців ринку. Надано характеристику основних гравців, обсягів їх доходів, виробничих потужностей, зайнятості в галузі та вплив незаконної торгівлі. Проведено аналіз структури асортиментного портфеля компанії Philip Morris International з часткою брендової продукції в загальному обсязі споживання, структури доходів і ринкових сегментів у розрізі споживчих переваг і попиту. Окремо проаналізовано продукцію нового покоління з потенційно пониженим ризиком, що набуває все більшої популярності. Виконано дослідження основних показників діяльності British American Tobacco, Japan Tobacco та Imperial Brands на світовому ринку: обсягів доходів та прибутків, структури та дохідності стратегічного портфоліо кожної з компаній, географічної присутності та сегментації продукції на ринку. Розглянуто стан та основні показники вітчизняного тютюнового ринку: місткості та обсягу реалізації, основних брендів, цінового сегмента; виділено негативний вплив на ринок нелегальної торгівлі. Проведено порівняльний аналіз показників діяльності міжнародних тютюнових гравців, які працюють на ринку України за 2018 р., окремо проаналізовано місце Philip Morris International. Вказано основні проблеми виробників та реалізаторів тютюнової продукції як на світовому, так і на внутрішньому ринку. Підбито підсумки та запропоновано шляхи вдосконалення системи збуту Philip Morris International на світовому ринку в цілому та ринку України зокрема.

Ключові слова: тютюновий ринок, сигарети, бренд, марка, Philip Morris International, Україна, проблеми, збут.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-164-171>

Рис.: 6. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 9.

Рахман Махбубур Сидикович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: rahmanms0312@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7408-4049>

SPIN: <http://elibrary.ru/8568-2712>

Руденко Артем Миколайович – магістрант кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9503-462X>

УДК 339.13(5).017

JEL: L69

Рахман М. С., Руденко А. Н. Парадигмы производителей табачного рынка и место Philip Morris International в Украине

Целью статьи является научное исследование состояния производства, реализации и товарного ассортимента табачной продукции, существующих условий торговли и перспективных тенденций на современном мировом и отечественном рынках, а также анализ деятельности Philip Morris International как одного из ведущих игроков рынка. Характеризуются основные игроки, объёмы их доходов, производственные мощности, занятость в отрасли и влияние незаконной торговли. Проведен анализ структуры асортиментного портфеля компании Philip Morris International с долей брендовой продукции в общем объеме потребления, структуры доходов и рыночных сегментов в разрезе потребительских преимуществ и спроса. Отдельно про-

UDC 339.13(5).017

JEL: L69

Rakhman M. S., Rudenko A. M. Paradigms of Tobacco Market Producers and the Philip Morris International's Place in Ukraine

The article is aimed at scientific researching the status of production, sales and product range of tobacco products, existing terms of trade and promising tendencies in the modern world and domestic markets, as well as analyzing activities of Philip Morris International as one of the leading players in the market. The main players, volumes of their income, production capacities, employment in the industry and the impact of illegal trade are characterized. The authors analyze structure of the Philip Morris International's assortment portfolio with the share of branded products against the total consumption volume, structure of revenues and market segments in terms of consumer benefits and demand. Separately analyzed is the new generation products

аналізована продукція нового покоління з потенційно пониженим ризиком, приобретаюча все більшу популярність. Виконано дослідження основних показателів діяльності British American Tobacco, Japan Tobacco та Imperial Brands на мировому ринку: об'ємів доходів та прибутку, структури та доходності стратегічного портфоліо кожної з компаній, географічного присутства та сегментації продукції на ринку. Розглянуто стан та основні показники вітчизняного тютюнового ринку: ємкості та об'єми реалізації, основних брендів, ценового сегмента; виділено негативне впливання на ринок нелегальної торгівлі. Проведено порівняльний аналіз показателів діяльності міжнародних тютюнових гравців, працюючих на ринку України в 2018 р., окремо проаналізовано місце Philip Morris International. Вказано основні проблеми виробників та реалізаторів тютюнової продукції як на мировому, так і на внутрішньому ринках. Підведено результати та запропоновано шляхи вдосконалення системи збуту Philip Morris International на мировому ринку в цілому та на ринку України в частині.

Ключові слова: тютюновий ринок, сигарети, бренд, марка, Philip Morris International, Україна, проблеми, збут.

Рис.: 6. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 9.

Рахман Махбубур Сидікович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: rahmanms0312@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7408-4049>

SPIN: <http://elibrary.ru/8568-2712>

Руденко Артем Николаевич – магістрант кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9503-462X>

with potentially reduced risk, gaining increasing popularity. A study on the main indicators of British American Tobacco, Japan Tobacco and Imperial Brands in the global market is carried out: revenue and profit volumes, structure and profitability of the strategic portfolio of each company, geographical presence and segmentation of products in the market. The status and key indicators of the national tobacco market are considered: capacities and volumes of sales, major brands, price segment; negative impact on the market caused by illicit trade is allocated. A comparative analysis of the performance of international tobacco players operating in the Ukrainian market in 2018 is carried out, the place of Philip Morris International is separately analyzed. The main problems of tobacco producers and salesers both in the world and in domestic markets are indicated. The results are summed up and proposed ways to improve the sales system of Philip Morris International in the world market in general and in the market of Ukraine in particular.

Keywords: tobacco market, cigarettes, brand, mark, Philip Morris International, Ukraine, problems, sales.

Fig.: 6. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 9.

Rahman Mahbubur S. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: rahmanms0312@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7408-4049>

SPIN: <http://elibrary.ru/8568-2712>

Rudenko Artem M. – Graduate Student of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9503-462X>

За оцінками аналітиків тютюнового ринку, 1,1 мільярд чоловіків та жінок у всьому світі курять сигарети або інші тютюнові вироби, приблизно 38 мільйонів людей вживають продукти без диму (крім Китаю та США), а понад 350 мільйонів людей вживають бездимні тютюнові вироби, такі як жувальний тютюн [1; 2]. Дослідження та прогнози ВООЗ свідчать про падіння поширеності куріння серед курців у віковій категорії 15+ років з 22,1% у 2010 р. до приблизно 17,3% до 2025 р., проте зі зростанням населення світу приблизно на 70 млн людей на рік загальна кількість курців до 2025 р. залишається близько 980 мільйонів [3–6].

Конкуренція в цій галузі сильна і, оскільки потреби та вподобання споживачів продовжують диверсифікуватися, сильний портфель із усталеними брендами стає все більш важливим для підтримки збільшення ринкової частки, тому дослідження є актуальним.

Мета статті полягає в науковому дослідженні парадигм сучасного ринку виробництва й реалізації тютюнової продукції та умов торгівлі на світовому і вітчизняному ринках, а також у наданні оцінки діяльності Philip Morris International як одного з провідних гравців ринку.

Основна інформація для дослідження була взята із сайтів міжнародних тютюнових компаній і відкритих джерел Інтернету; методологічною та структурною базами дослідження служили роботи у сфері

вивчення та аналізу світових ринків таких авторів: Н. І. Багрової, А. М. Вічевич, Г. М. Дроздової, М. І. Дідіківського, Е. А. Зінь, В. Г. Козака, В. В. Козика, Л. А. Панкова, Л. Г. Рождественської, Р. М. Моторина, Т. М. Циганкової та ін.

Глобальні продажі 5,4 трлн сигарет складають приблизно 700 млрд дол. США. Незаконна торгівля становить 10% світового споживання сигарет, що відповідає приблизно 456 млрд шт. на суму 45 млрд дол. США [3–6].

Китай є найбільшим ринком, який споживає понад 35% світового обсягу, керується виключно державною монополією, яку представляє Китайська національна тютюнова компанія (CNTC) [3]. 64,3% світових продажів сигарет виробляють чотири великі світові тютюнові компанії: Philip Morris International, British American Tobacco, Japan Tobacco та Imperial Brands (рис. 1). Їх доходи у 2018 р. склали 114,3 трлн дол. США, їм належать від 35 до 47 фабрик, на яких працюють від 33,4 до 77,0 тис. осіб. Altria Group, Inc. у США орієнтована на внутрішній ринок, однак її частка не перевищує 1,0% [3–6].

Стратегічний портфель продукції Philip Morris International включає п'ять з топ-12 сигаретних брендів. Лише за 9 місяців 2019 р. торгівля принесла компанії доходів у сумі 22092 млрд дол. США з продажу 531,6 млрд шт. сигарет і 42,5 млрд тютюнових виробів з підігрівом, третину доходів було отримано від спо-

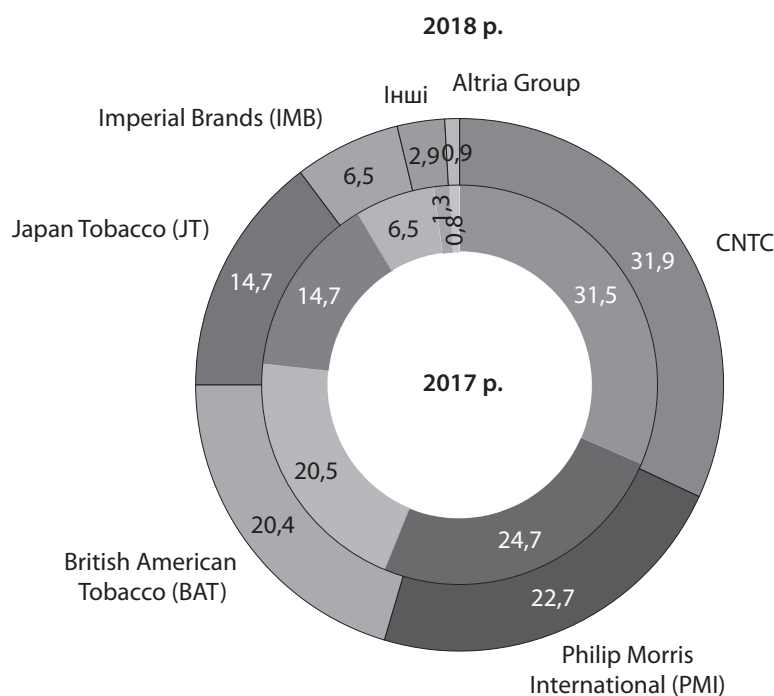

Рис. 1. Структура глобального ринку тютюнових виробів у 2018 р., %

Джерело: складено за [3–6].

живачів у країнах ЄС у сумі 7381 млрд дол. США, на другому місці – країни Східної Азії та Австралії з внеском у 4094 млрд дол. США (рис. 2) [2; 3].

Philip Morris International з 2014 р. скорочує реалізацію класичних димних сигарет з 855,9 млрд до 740,3 млрд шт., причому обсяг реалізації міжнародно відомих або флагманських торгових брендів (GFSB) перевищує 0,5 трлн сигарет щороку (табл. 1), що відповідає зростанню їх частки з 58,2% у 2014 р. до 70,8% у 2018 р. стосовно загального обсягу реалізації [3].

Реалізація бренда № 1 Marlboro протягом 5 років тримається на рівні 34,9%, L&M – з часткою 11,0–13,1%; Parliament стабільно утримує понад 5,3%; з 2016 р. здобули популярність Chesterfield та Philip Morris.

Світова частка бренда Marlboro становить 35,5%; ринок ЄС з 484,3 млрд сигарет у 2018 р. спожив 18,5% а вітчизняний – 9,7% бренда № 1 у кількості 6,3 млрд шт. від загального обсягу продажів [3].

Кількість, млрд шт.

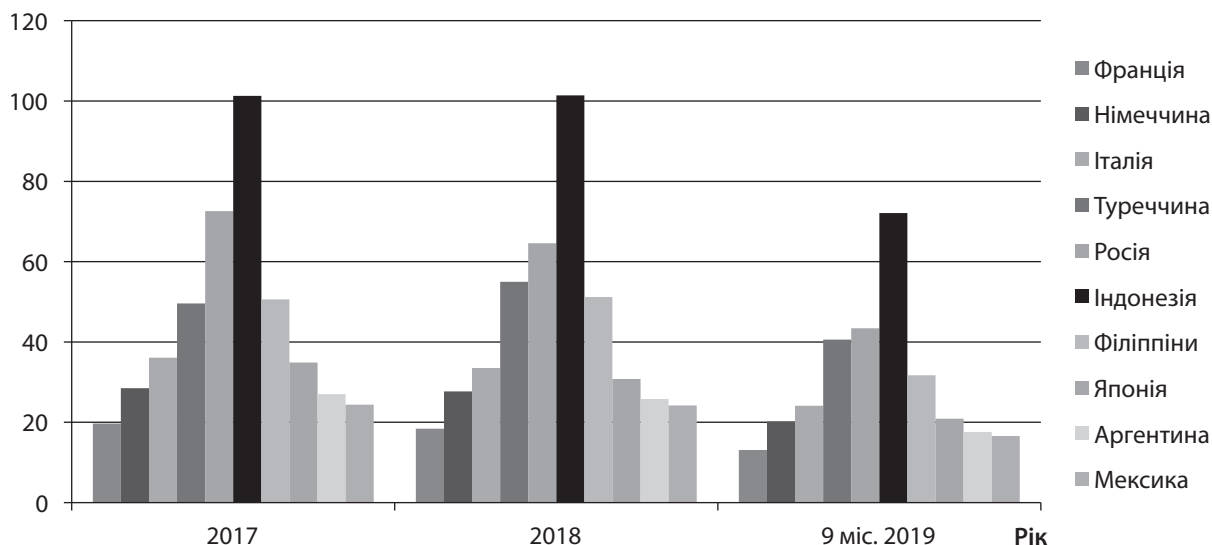

Рис. 2. Найбільші споживачі сигаретної продукції ФМІ, млрд шт.

Джерело: складено за [3].

Структура обсягу реалізації сигарет Philip Morris International на світових ринках за 2014–2018 рр. і 9 місяців 2019 р.

Показник	Рік					
	2014	2015	2016	2017	2018	9 міс. 2019
Усього, млрд шт.	856,0	847,3	812,9	761,9	740,3	531,6
GFSB, млрд шт.	498,5	505,6	506,4	507,5	503,0	376,2
Частка GFSB, %, з них:	58,2	59,7	62,3	66,6	68,0	70,8
Marlboro	33,1	33,7	34,7	35,5	35,7	37,0
L&M	11,0	11,6	11,9	11,9	12,1	13,1
Chesterfield	4,9	4,9	5,7	7,2	8,0	8,2
Philip Morris	3,7	4,2	4,4	6,4	6,7	7,0
Parliament	5,5	5,3	5,6	5,6	5,3	5,5

Джерело: складено за [3].

Споживання вендінгової продукції користується попитом в Японії, де за 9 місяців 2019 р. було реалізовано 19,5 млрд нагрівальних елементів (+23,9% проти аналогічного періоду 2018 р.); у Росії – 5,3 млрд нагрівальних елементів (+ 3,7 млрд од.) [3].

Зростання реалізації IQOS у 2018 р. на 48 ринках склало 14,2% до 41,372 млрд шт.; чисті доходи від продажу продукції нового покоління зросли з 12,7% до 13,8 %, що у вартісному вираженні відповідає 4096 млн дол. США [1; 3]. Географічна структура вейпінгової продукції у 2018 р. показала розширення обсягів реалізації на всіх ринках, окрім Східної Азії та Австралії (рис. 3).

Чисті доходи від реалізації даного виду продукції на ринках Європи зросли у 3,2 разу, на ринках США – у 5,9 разу; на ринках Близького Сходу та Латинської Америки – у 4,0 та 4,7 разу відповідно. Скорочення ринку України на 8,8% відбулося головним чином через зменшення загального ринку (тимчасово окуповані території та Крим), але частково компенсувалося зростанням частки ринку за рахунок тютюнових виробів з підігрівом [3].

Підприємства групи British American Tobacco представлені більше, ніж у 50 країнах; 47 фабрик у 46 країнах володіють сучасним обладнанням, здатним пропускати до 500–1000 пачок сигарет за хвилину;

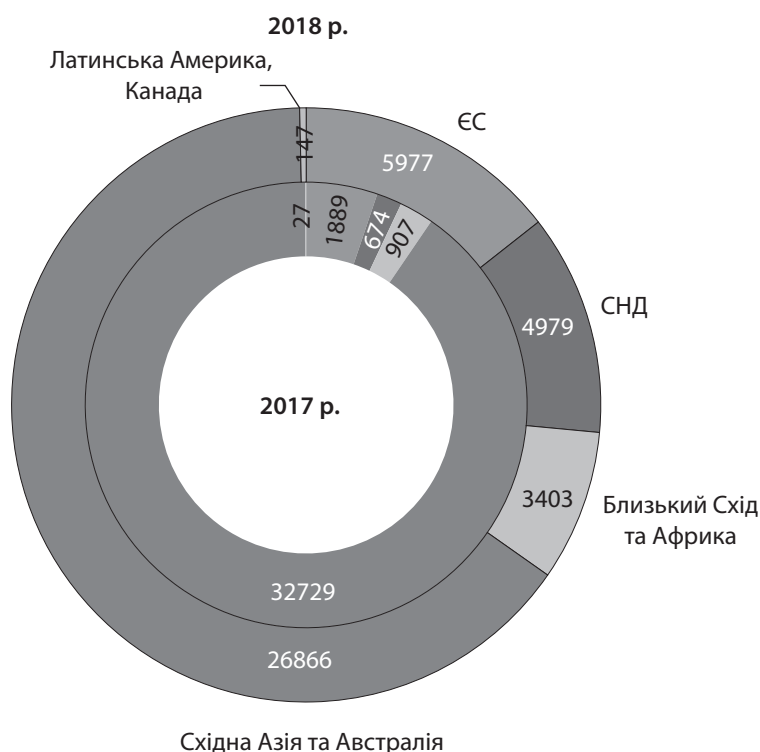

Рис. 3. Географічна структура обсягу реалізації тютюнових виробів з підігрівом за 2017–2018 рр., млн дол. США

Джерело: складено за [3].

кожний восьмий з 1 млн курців споживає її продукцію. Доходи компанії від реалізації продуктів стратегічного портфоліо у 2018 р. склали 17257 млн фунт. ст.; вироблено 451 млрд сигарет, що містять тютюн, на суму 15457 млн фунт. ст. (рис. 4) [5].

Продукція нового покоління з потенційно зниженим ризиком показала приріст з 461 до 883 млн фунт. ст. у 2018 р. – було поставлено на ринок 189 млн шт. тютюнових виробів з підігрівом. Продукція компанії з потенційно пониженим ризиком поставляється на 29 ринків та споживається шістьма мільйонами осіб у всьому світі. Інші вироби принесли 7235 млн фунт. ст. доходів [5].

Inter Tobacco є дочірньою компанією групи Japan Tobacco (JT), до складу якої входять ще кілька компаній, які обслуговують потреби внутрішнього ринку, займаються фармацевтичною діяльністю та мають продуктову спрямованість бізнесу. У 2018 р. 59,2%

доходів групи отримала Inter Tobacco, що виробляє та поставляє продукцію на міжнародні ринки, у сумі 1312,3 млрд єн, з чистим прибутком у 215,3 млрд єн [6]. 4 з 9 марок мають світову популярність, з обсягом продажу у 62,3% (Winston – 149,9 млрд шт., Camel – 54,2 млрд шт., LD – 46,6 млрд шт. і Mevius – 15,7 млрд шт.). Позиції Inter Tobacco укріпилися в Європі (Франція (+1,2% ринку); Велика Британія (+0,9%); Італія, Іспанія (по +0,8%); значне зростання відбувся на ринках Росії – до 2,4% ринку. Присутність продукції компанії в Туреччині знизилася на 1,1% – до 27,7% (рис. 5) [6].

У 2018 р. доходи Imperial Brands склали 30524 млн фунт. ст., з них тютюнова продукція та продукти нового покоління зі зниженням ризиком принесли компанії 2282 млн фунт. ст., чистий прибуток склав 1823 млн фунт. ст. 50,0% продукції поставляється на чотири основні ринки: Великої Британії, Німеччини, Франції та США (рис. 6) [4].

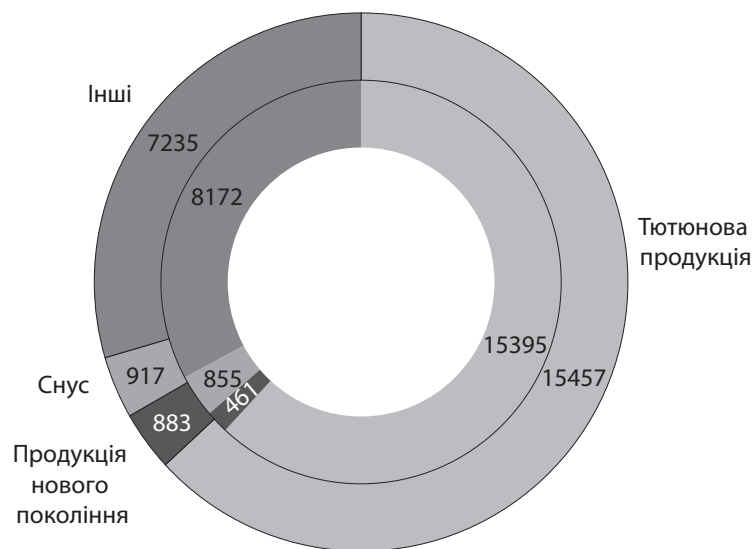

Рис. 4. Структура доходів стратегічного портфоліо British American Tobacco у 2018 р., млн фунтів стерлінгів

Джерело: складено за [5].

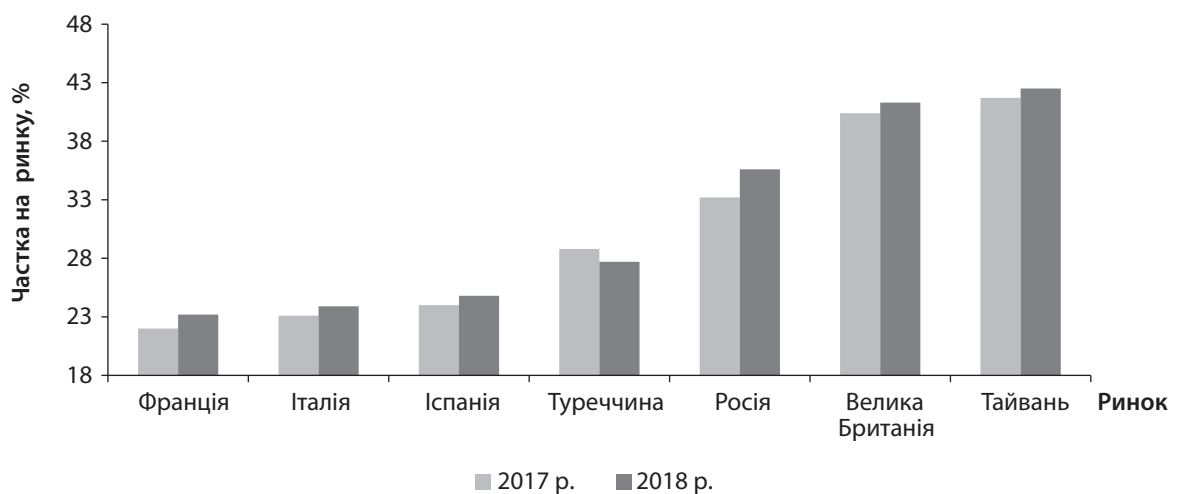

Рис. 5. Присутність сигаретної продукції Japan Tobacco на зовнішніх ринках у 2017–2018 рр., %

Джерело: складено за [6].

Рис. 6. Найбільші споживачі сигаретної продукції ІВ за 2017–2018 рр., млн фунтів стерлінгів

Джерело: складено за [4].

Ключові дочірні компанії Imperial Tobacco включають Reemtsma в Німеччині, Altadis в Іспанії та Seita у Франції, а також Imperial Tobacco у Великобританії, Бенілюксі, Польщі, Росії та Україні. У 2018 р. відбулося зростання доходів на ринках Франції та Німеччини на 4,7% та 0,4% відповідно; на інших ринках – 3,8% при загальному приросту доходів компанії за звітний рік на 0,9% [4].

У 2019 р. легальний ринок сигарет в Україні скоротиться до 53,9 млрд, або на 11%. У 2018 р. обсяг тютюнового ринку склав 60,1 млрд сигарет; ринок формують топ-30 брендів, на частку яких припадає 98% усієї сигаретної продукції; 70% усіх сигарет, що продаються в Україні, представлені в низькому та середньому цінових сегментах. Ціна такої продукції складає до 40 грн за пачку [1; 7; 8].

Нелегальна торгівля за 2017–2018 рр. зросла у 6 разів та є головною причиною скорочення легального ринку тютюнових виробів; втрати Державного бюджету України у 2018 р. склали 2,6 млрд грн; у 2019 р. очікуються втрати в розмірі 4,5 млрд грн [1; 7]. Основними нелегальними марками сигарет стали Marvel – 44%, Compliment – 18%, Astru та Marble – по 5%, NZ Gold – 4%. Головні канали збуту нелегальної продукції: вуличні торгівці – 34%, магазини – 24%, відкриті ринки – 20% і кіоски – 16%. Нелегальна продукція найбільше розповсюджувалась у Дніпропетровській області – 17% [8].

Філіп Морріс Україна, що має фабрику в Харкові (з 1994 р.), British American Tobacco Україна – у Прилуках (з 1993 р.), Japan Tobacco International Україна – у Кременчуці (з 1993 р.), Imperial Tobacco – у Києві (з 2002 р.), входять до 10 найбільших платників податків (табл. 2) [9].

За 2018 р. тютюновими компаніями сплачено: 52,1 млрд грн податків, з яких 7,0% – до державного бюджету; 37% підакцизних товарів на суму 43,7 млрд грн; щороку компанії інвестують до 2,0 млрд грн в еконо-

міку держави; надходження від експорту складають 400 млн дол. США [8; 9].

За інформацією Philip Morris International, на ринку України було реалізовано приблизно 70 млрд сигарет, зокрема високі показники реалізації всесвітньовідомих брендів спостерігалися у 2014 та 2016 рр. в обсязі 23,3 та 22,0 млрд шт.; у 2015 р. було реалізовано 70,6 млрд сигарет, хоча частка брендової продукції складала 3,8% проти 4,8% у 2014 р. і 4,3% у 2016 р. (табл. 3) [2; 3].

Ухвалений Верховною Радою 4 жовтня 2019 р. законопроект № 1049 законодавчо встановив торгіву маржу для тютюнових виробів на рівні 7% для оптових торговців та 13% для роздрібних торговців від встановленої виробником або імпортером максимальної роздрібною ціни. Виробники зможуть продавати тютюнову продукцію оптовим компаніям, а ті зможуть реалізувати її роздрібним продавцям на рівні 80% і 87% від встановленої максимальної роздрібною ціни [9]. За оцінками асоціації «Укртютюн», за умови підвищення ставок акцизного податку на 25% відрахування акцизного податку до державного бюджету становитимуть лише 8% [7].

Наведемо проблеми виробників та реалізаторів тютюнової продукції як на світовому, так і на внутрішньому ринку:

- ✦ нормативно-законодавчі умови в багатьох країнах все більше звужують права гравців тютюнового ринку;
- ✦ зі збільшенням акцизів зростає ціна на продукцію;
- ✦ прив'язаність до змін курсів іноземних валют у зв'язку з комерційними торговими операціями і прибутком, вираженими в іноземних валютах в країні перебування;
- ✦ заборона на проведення відкритих рекламних кампаній;

Показники діяльності міжнародних тютюнових гравців, представлених на ринку України за 2018 р.

Тютюнова компанія	Показник				
	Чистий дохід, млн грн	Чистий прибуток, млн грн	Кількість зайнятих, осіб	Податки в бюджет, млрд грн	Частка ринку, %
Філіп Морріс	12220,0	2147,4	1300	14,9	32,1
Бритіш Америкен Тобакко	6724,9	1179,9	500	16,1	28,1
Імперіал Тобакко Продакшн	2506,8	321,7	700	7,5	17,6
Джей Ті Інтернешнл	13660	400,3	999	9,7	22,2
Разом	35111,7	4049,3	2923	48,2	100,0

Джерело: складено за [2–6; 8; 9].

Таблиця 3

Структура обсягу реалізації сигарет Philip Morris International в Україні за 2014–2018 рр.,

Показник	Рік				
	2014	2015	2016	2017	2018
Україна всього, млрд шт.	69,7	70,6	73,1	67,1	65,3
Частка України, %	8,1	8,3	9,0	8,8	8,8
Україна GFSB, млрд шт.	23,7	19,2	22,0	19,4	18,1
Частка на ринку України, %, з них:	32,7	30,0	29,2	27,3	26,3
Marlboro	4,9	3,8	3,1	3	2,8
Parliament	3,1	2,9	2,9	3,2	3,1
Bond Street	8,9	8,3	10	8,4	8,6
Інші	15,8	15	13,2	12,7	11,8

Джерело: складено за [2; 3].

- ✦ обмеження в маркуванні, пакуванні, розміщенні на упаковці товарних знаків, логотипів, різнобарвних і більше, ніж 1 колір;
- ✦ наявність пластику у фільтрах сигарет має ризики з огляду на глобальну проблему боротьби з пластиком;
- ✦ заборона вейпінгової продукції в окремих країнах;
- ✦ зростаюча контрабанда сигарет по всьому світу.

У сучасних умовах глобалізації та інтернаціоналізації ринків система збуту продукції в умовах розширення зовнішньоекономічних зв'язків – це не тільки і не стільки продаж готової продукції споживачам. Передусім це орієнтація виробництва продукції із самого початку на конкретні форми та методи збуту, ефективні канали розподілу та просування товарів; це організація та вибір найсприятливіших умов ефективності процесу реалізації товару; задоволення платоспроможного попиту іноземних покупців, постійна активна та кропітка робота на ринку щодо підтримки та формування попиту на продукцію підприємства.

Деякі рекомендації стосовно вдосконалення системи збуту Philip Morris International Україна наведено в *табл. 4*.

ВИСНОВКИ

Незважаючи на скорочення кількості курців горючої тютюнової продукції (класичних димних сигарет) і зростання населення планети, виробники продовжують шукати нові шляхи для задоволення потреб любителів «подимити». Великі світові компанії зосереджуються на підвищенні власного капіталу, щоб посилити портфель брендів, впроваджуючи інноваційні продукти, які користуються широким попитом у західних країнах, в Японії, Китаї та країнах СНД (Росії та Україні), де зафіксовано приріст реалізації за рахунок зниження продажів за рахунок класичних димних сигарет. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Калачова Г. А що там з «вейпами»: Як в Україні планують регулювати ринок електронних сигарет. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/10/652421/>
2. Приватне Акціонерне Товариство «Філіп Морріс Україна». URL: <https://www.pmi.com/investor-relations/reports-filings>
3. PHILIP MORRIS PRODUCTS S. A. URL: <https://www.pmi.com/investor-relations/reports-filings>
4. Imperial Brands PLC. URL: <https://www.imperialbrandspc.com/index.html>

Проект рекомендацій щодо вдосконалення системи збуту Philip Morris International Україна

Сфера	Заходи
Маркетинг	Поглиблення маркетингових досліджень і пошук нових ринків збуту, з менш прискіпливою нормативно-законодавчою базою; зосереджувати маркетингові зусилля на дослідженні екологічної складової та споживчих властивостей брендової та іншої продукції
Менеджмент	Удосконалення існуючих і впровадження інноваційних методів менеджменту; співпраця споживачів, акціонерів, співробітників та громади; злиття та поглинання як ефективний спосіб доповнення можливостей зростання в цій галузі
Реклама	Відсутність реклами може призвести до невдач з приводу запуску нового продукту на ринок
Товар	Наукові дослідження щодо екологічності та природності вмісту продукції (інгредієнтів, фільтрів, ароматизаторів тощо); безпека використання електричних складових і зниження схильності до самозаймання сигарет; низькоякісна продукція може призвести до втрати потенційних можливостей і конкурентних переваг, змін у попиті та пропозиції
Ціна	Постійне зростання акцизу та регулювання державою мінімальної ціни може призвести до розширення нелегальної торгівлі тютюновою продукцією та її аналогами, які не мають достатньої сертифікації та стандартизації; зарегульованість з боку держави та контроль призведуть до неринкових цін, що може вплинути на рівень обсягу реалізації продукції на ринку
Фінансовий результат	Оптимізація податкового навантаження для рентабельності тютюнового бізнесу
Дистрибуція	Передача повного контролю та права щодо прийняття управлінських рішень у сфері розподілу та збутової товарної політики ТОВ «Сейл енд Дистриб'юшн», взаємодія у сфері пошуку нових виробничих інновацій та продуктів
Логістика	Зниження транспортних витрат через залучення сторонніх організацій; оптимізація транспортних потоків як усередині країни, так і для експорту
Сталий розвиток	Подальше зниження викидів, ефективне заощадження природних ресурсів та безвідходність виробництва
Стратегія	Зосередження маркетингових і виробничих зусиль на утриманні своїх позицій як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках

5. British American Tobacco p. l. c. URL: https://www.bat.com/group/sites/uk__9d9kcy.nsf/vwPagesWebLive/DO9DCKV8

6. Japan Tobacco Inc. URL: <https://www.jt.com/about/index.html>

7. Інфографіка: держбюджет недоотримав мільярди від акцизу на цигарки URL: <https://ua.news/ua/infografika-derzhbyudzheta-nedootrimav-milyardi-vid-aktsizu-na-tsigarki/>

8. **Редько К.** Огляд ринку тютюну. Бізнес в офіційних цифрах. URL: <https://rating.zone/ohliad-rynku-tiutiunu/>

9. «Філіп Морріс» знижує виробництво в Україні не из-за скандальної поправки к законопроект № 1049. УНІАН: <https://www.unian.net/economics/other/10744845-filip-morris-snizhaet-proizvodstvo-v-ukraine-iz-za-skandalnoy-popravki-k-zakonoproektu-1049>

REFERENCES

British American Tobacco p. l. c. https://www.bat.com/group/sites/uk__9d9kcy.nsf/vwPagesWebLive/DO9DCKV8

“«Filip Morris» snizhayet proizvodstvo v Ukraine iz-za skandalnoy popravki k zakonoproektu № 1049” [Philip Morris Reduces Production in Ukraine Due to Scandalous Amendment to Bill No. 1049]. UNIAN. <https://www.unian.net/economics/other/10744845-filip-morris-snizhaet-proizvodstvo-v-ukraine-iz-za-skandalnoy-popravki-k-zakonoproektu-1049>

“Infografika: derzhbiudzheta nedootrymav miliardy vid aktsyzu na tsygharky” [Infographic: The State Budget has Lost

Billions in Excise Duty on Cigarettes]. <https://ua.news/ua/infografika-derzhbyudzheta-nedootrimav-milyardi-vid-aktsizu-na-tsigarki/>

Imperial Brands PLC. <https://www.imperialbrandsplc.com/index.html>

Japan Tobacco Inc. <https://www.jt.com/about/index.html>

Kalachova, H. “A shcho tam z «veipamy»: Yak v Ukraini planuiut rehuliyuvaty rynek elektronnykh syharet” [And What about the Vapes: How Ukraine is Planning to Regulate the Electronic Cigarette Market]. <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/10/652421/>

PHILIP MORRIS PRODUCTS S. A. <https://www.pmi.com/investor-relations/reports-filings>

Pryvatne Aktsionerne Tovarystvo «Filip Morris Ukraina». <https://www.pmi.com/investor-relations/reports-filings>

Redko, K. “Ohliad rynku tiutiunu. Biznes v ofitsiynykh tsyfrakh” [Tobacco Market Overview. Business in Official Numbers]. <https://rating.zone/ohliad-rynku-tiutiunu/>